

14.2.2024

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Viite:

Lausuntopyyntö 8.2.2024 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun muuttamisesta (HE 107/2023 vp)

Asia: Helsingin käräjäoikeuden lausunto

Hallintovaliokunta on pyytänyt Helsingin käräjäoikeudelta lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun muuttamisesta.

Helsingin käräjäoikeus esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

Esitetty lakimuutos käsittelee salaisia pakkokeinoja sekä niiden käytön edellytyksiä. Esitys on osa lainsäädäntökokonaisuutta, jolla salaisia pakkokeinoja koskeva lainsäädäntö saatetaan vastaamaan pakkokeinolakiin, poliisilakiin sekä rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin tehtyjä muutoksia. Esitetyt muutokset vastaavat näihin lakeihin tehtyjä muutoksia. Käräjäoikeus pitää perusteltuna sekä myös välttämättömänä sitä, että sääntelyä yhdenmukaistetaan, joten tästä näkökulmasta lainsäädäntöhanke on perusteltu sekä kannatettava.

Yleisellä tasolla käräjäoikeus huomauttaa, että eri esitutkintaviranomaisia koskevan toimivaltasääntelyn tulisi tulevaisuudessa olla yhden lain alla. Tämä olisi perusteltua sen vuoksi, jotta käytännön lain soveltamisessa ei pääsisi syntymään viranomaiskohtaisia tulkintaeroja. Tulevaisuudessa olisi perusteltua ainakin selvittää, voitaisiinko kaikki edellä mainitut toimivaltuudet siirtää pakkokeinolakiin tai poliisilakiin. Käräjäoikeus pitää myös tärkeänä sitä, että hiljattain voimaan tulleen sääntelyn toimivuutta käytännössä selvitetään sekä mahdollisia puutteita ja epäselvyyksiä korjataan.

Tullirikosten estämisen tehostaminen on perusteltua. Peitelty tiedonhankinta tietoverkoissa voisi edesauttaa vakavien huumausainerikosten tutkintaa sekä rikosten estämistä entistä varhaisemmassa vaiheessa. Käräjäoikeuden käytännön kokemuksen perusteella etenkin järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien vakavien huumejuttujen kohdalla on varsin tyypillistä, että maahantuonnista sovitaan tietoverkoissa erilaisia sovelluksia käyttäen. Käräjäoikeuden käsityksen mukaan maahantuonnin torjuminen olisi ensiarvoisen tärkeää vakavien huumausainerikosten estämiseksi.

Esityksessä on laajennettu ylimääräisen tiedon käyttöä koskevaa sääntelyä koskemaan myös tullirikoksena pidettävää huumausainerikosta. Käräjäoikeus kannattaa esitystä tältä osin. On

perusteltua, että ylimääräistä tietoa saisi käyttää myös perusmuotoisen huumausainerikoksen selvittämiseen siinä tilanteessa, jossa ensin on epäilty törkeämpää tekemuotoa, jonka nojalla epäiltyyn on kohdistettu salaisia pakkokeinoja.

Esityksessä on arvioitu, että lainsäädäntöhanke säästäisi viranomaisten resursseja, koska enää jatkossa ei olisi tarvetta hakea ja käsitellä uutta lupaa aina, kun ilmenee saman henkilön käytössä oleva, tiedonhankinnan kannalta olennainen luvan ulkopuolinen teleosoite tai telepäätelaitte. Käräjäoikeus huomauttaa, että tuomioistuimen näkökulmasta näitä pois jääviä tuomioistuinkäsittelyjä koskeva resurssisäästö on hyvin vähäinen. Käytännössä nämä käsittelyt ovat hyvin lyhyitä, ja ne hoidetaan valtaosin etäyhteyksiä käyttäen.

Muilta osin käräjäoikeudella ei ole lausuttavaa esityksen johdosta.

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Tatu Koistinen.